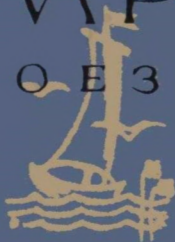

ОСТАП ТАРНАВСЬКИЙ

СЛОВА
І МРІЇ

ПОЕЗІЇ

ЗАЛЬЦБУРГ 1948

ОСТАП ТАРНАВСЬКИЙ

СЛОВА І МРІЇ
ПОЕЗІЇ

ЗАЛЬЦБУРГ 1948

Обгортка роботи мистця Едварда Коаака

Друкарня В-ва „Нові Дні“, Зальцбург, Лексенфельд

ЖДУ ВЕСНИ

Іду дорогою під вечір.
Покорчилися чорні пні,
і місяця розбитий глечик
звис на крайнеба паркані.

У серце входить сум, як вогкість,
очам спочити ні на чім.
Думки, мов птахи перемоклі,
летять у чорну далечінь.

Так пусто. Ні краплини світла.
Не чути музики віде.
Лиш привидом зоря самотна
в безодню темряви паде.

А серце так співати хоче!
Викльовується перший цвіт, —
та вітер по полях волочить
платами спігу довгий слід...

Нехай би вітром все рознесло:
Оновлення простори ждуть.
— Прийди, прийди, яскрава весно,
хоч ти оmanoю нам будь!

* * *

В садах-городах вже дерева тужать,
розкидують листки в ясний затон,
між деревами ходить тихий сон
і сниться їм весна: співаюча, дужа.

Ще по городах осідає стужа,
холодні краплі сипле із долонь:
— Чом, схоплений в її важкий полон,
своїх фантомів я не вмію здужать?

Чому, в блідий вдивляючися день,
в нагальнім політі від привидів незаних
я рад би слухати нових, грімких пісень,

у далеч несучиць із вітром п'яним?
Чи в далях сонних раптом я узрів
суворий обрис соняшних країв?

СЛУХАЮ В ТИШІ

Темними тінями тонуть потомлелі тони
в обрії чернь, що імлою прикриті, заснули;
ржавими цвяхами небо прибите холоде,
брия будинків глибоко в землю втиснулись.

Скрився скрипок скрип у віт розчепірені тіні,
тиша пришпилює шелест найменший шпильками...
Чом я, наслуханий, бачу у мріях вечірніх
золотом зелень залиту й роздзвонений гамір?

Чом же здається, що обрії здержують гомін,
що перекосить дрімоту землі гураганом?
Срібні шлихи, у простори папнувшись, мов копії,
з поводів неба зриваються в далеч незнаву.

Так, як у казці дитячій, та далеч тазмна
Серце примаює привидом дивним. І в тузі,
м'язи напружені й думку заклавіши в стремена,
мрію про неї — про дні непокірні та дужі.

Слухаю в тиші: чи часом де тушіт копитний
сну не розітне блаженного в темні ночі,
або чи крик чийсь розкований в тишу не кликне
дзеві, у сонці, назустріч до равньої прощі.

РОМАНТИКА НОЧІ

Спинаються горбами в далечінь
шляхи, люди від гамору походів,
шляхи далекі, що їх пал і тлінь
в віків мандрівці щедро заскородив.

Струнка, морозна ніч до самих зір,
що крабами угнулись в чернь зеніту,
польотом мрій, мов вістрями рапір,
анімається велична й пепохитна.

А коні ржуть. Тривожний гам іржань
сталевим звуком у прозорій ночі
пливе. Порив омріяних бажань
серця, закуті в панцері, полоще.

Ударом крок на струвкості доріг
вимірюють у важкокутім ритмі.
Тріщать хирляві віти, що не зміг
нещадний вітер в леті їх скорити.

І обрії розкрились в далині,
прорізаний жадливим гнівним зором...
— Далека мріє, всім ти, як мені,
тремтиш у серці, мов зоря над бором?

До тебе йдем крізь супі й шуми вод
із зброєю, насунувши шоломи, —
борці в нескінчений іще поход,
кохапці днів сталевих і незломних.

НІЧНА МАНДРІВКА

Поміж бриласті вигяби дахів
знялись угору білі вежі;
на неба вигоні, де день зотлів,
ніч зоряні шляхи мережить.

Стою самотній в темному вікні,
надслухую у чорнім глибі ночі...
— Куди ж, куди ж ти, доле, ще мені
нестримані шляхи проточиш?

Приманний чар стрункої самоти,
як квітне світ у сплетах марень.
І люблю так із вітром понести
думки крилаті понад хмари.

Ця ніч — де лиш несхоплена далінь,
що в засвіти шляхи розкрила;
дороги гордых зір плывуть у синь,
де мрії випули вітрила.

ЗАКЛЯТА НІЧ

Мов п'яний волоцюга серед ночі
шукаю мрій, шукаю світла зір.
Вантаж зчорнілх мурів тьму толочить
і ніч страшна лютує, наче звір.

Мені не лячно. Серце радістю цвіте.
А ліхтарі — нескінчена соната.
У ніч далеку йду, куди веде
мене любов нестримна і заклата.

І знов спокійно. Світ — це тільки ніч;
великих мрій велика таємниця.
І образ Ангела не сходить з віч —

на яві привидам і в снах він сниться.
— Веди, Шляхетна Пані, в гущу ночі,
де зір отари на сумній толоці.

* * *

Думки буденної журн — мене залиште!
Нехай нудьги понурої не буде вже. .
Нехай німа самотність серця не гризе,
як безмір всесвіту здається щораз ближче

І, мов стрункі дівчата над шитвом, слявети вір
правдивим золотом шують чорний прапор ночі.
Небесні ліхтарі шляхи в краї казочні
освітлюють — і я живу. Так, наново живу. Повір!

І знову світ такий незбагнено таємний,
закритий зеленню, залитий шумом вод.
І друзі в мене молоді з ясних висот:
у мандри до незайманих країн стаєм ми.

Та час надхнень короткий, наче відтин думки,
закреслений у голубім просторі серед нив.
Прийшла раптова хмарка — й дощ розливний змив
малюнок мрій, приманливий, мов запах тунку.

ОСІНЬ

Схлипує листями ліс золотий,
сльози спливають зливами;
мабуть не буде вже більше рости
вітром галуззя позриване.

Грузу в болоті; так важко йти.
... Сонце виходить над нивами:
серце підноситься до висоти,
музика в серці — приливами.

Мовкну, хоч в серці так молодю.
Мовкну, хоч тугу душі
кличе далека пісня.

... Земле, засмічена золотом,
чом сміливий полет душі
вниз ти стягаєш, невтішна.

* * *

У сльотний день, крізь мокру зелень
у далину імлисту йду:
сльота на травах тугу стелить,
мою тривожить самоту.

Над мною небо непривітне
і шелести блідах береа.
Душа лілейнам сумом квітне
серед замислених безмеж.

В імлисту даль літа й століття
перекотились, мов у сні...
І тріскотить під вітром віття,
й шумить уалісся в даліні.

Глибокий спокій у задумі
і сні про неспокійний світ...
— Чи ж це не ти, коханий суме,
навчив людей красу любити?

Чи ж це не ти крізь шорох буднів
провадив щораз кращі дні?
...І світу даль в залізнім гуді
знов увижається мені.

ПРОХІД

Розалплює на мурах сонце золоті плякати,
весна змиває лиця віков усміхом ясним,
і трави стеляться донизу, мов зелена скатерть,
— а в серці тута за простором, наче синій дим.

Виходь, кому розсіпалась у грудях радість криком,
кого покликав шлях весіпвій в легітву далінь,
кому мороз стрункі думки, мов шпади, гостро викув,
виходь і радісно весну на свіжім шляху стрінь.

Я вибіжу на вулицю веселий, безтурботний,
завірю, що вмішавсь я в пісню та й у смаглисть ляць,
і разом втоптую ритм маршу з відділом піхоти, —
а ытер вгору спів підносить, наче зграю птиць.

Прискорюю ходи. Здається, йду, цвіту, співаю,
загорнений, мов у шинелю, шелестом весни...
Піхота відійшла. Дорогою до неба краю
завис передзвін радості, безмежний і ясний.

ВІДХІД

Г. С.

Судилося Тобі поїхати в дорогу,
коли у далині зростав гарматній гук.
Прощанням нам були: холодний потиск рук
і погляд зірваний, як квітка для нікого.

Мережав очі сум, немов вікно павук,
коли Твій смілий крок урвався за порогом,
коли я образ Твій тиснув до серця свого,
як спогад чарівний, як пісні тихий звук.

І хоч ідеш туди, куди провадять мрії,
де день сподіваний — здається — голубіє,
де дружні погляди Тебе чекають-ждуть;

і хоч ідеш туди, де — може — стрінеш щастя
і радість згублену Тобі знайти удасться —
самотній будеш там, як я самотній тут.

Згорів, зотлів мій давній запал,
зорею іскотився вниз;
і сум, мов свічка, тихо скапав,
у серце глибше — дальше вліз.

Іду, закутаний імлою,
в понуру далеч сірих піль,
і йдуть, зливаються за мною
журливі тони звідусіль.

Ах, де ж ця світла королева —
далека мрія ранніх днів?
Лиш дощ, мов дам, приліг дерева,
на стернях сум, мов ворон, сів.

Минулись, відплили надії,
що квітням квітли на куцах, —
їх вихор порохом розвіяв
на бездоріжжях, у степах.

І я в тривозі, в неспокою,
самий — в далекому краю
журюся, земле, над тобою,
а ти прийми журбу мою.

ЛИСТОПАДОВА МІСТЕРІЯ

Вдягнулось місто в червінь листопаду,
як і тоді — у той прекрасний час,
коли збігались кулі на нараду,
вогнем розприскуючи раз-у-раз;

коли з піснями про калину в лузі
із піль далеких вітер туту ніс
і кидав дім, закоханий в цій тузі,
коня досівши, смілий гімназист;

коли дівчина, вийшовши по воду,
гляділа довго на стяжки доріг,
з ясних очей злетів порив до сходу
і сум росинкою до вії приліг.

Чудовий час безмежного пориву!
Десь кінь гальопом крізь поля жене,
а вітер прапором розвіяв гриву...
І знову снився ти, прекрасний сне, —

романтико нестримного гальопу
і заклику відлітних журавлів,
що ще тоді зродилася в окопах
під тихим небом — серед сірих піль.

І знову місто в прапорах яскравих,
і знову в'ється малиновий шлях;
здається, ось з-за міста, з-за застави
прийде хтось близький, хто у серці ляг.

І наче коні копитами дзвонять,
дівчина хусткою замаяла з вікна, —
і, вслуханий у давній, світлий гомін,
коня виводить хлопець тайкома.

І наче ждем когось у тихій тузі,
і наче ждем її: княжну — весну,
що похилилась, мов калина в лузі,
та що її — калину підіймуть.

І наче знову грають кулемети,
і розприск стрільв, свист куль, гарматний рев,
і загорілись черв'яню багнети
в осіннім сонці — в золоті дерев.

І враз так дуже хочеться повірить,
чолом припавши до холодних шиб,
що це вони ідуть в шинелях сірих,
що їх зацал — живий, ще не погіб.

АНТИЧНЕ

Ясноволоса богине; коханко засмучена, мрійна,
вийди мене попросити у тіні тополь при криниці.
Час тепер мужній і хлопцям призначено жити у війнах,
наче по гулях, по бою про милу їм сон в полі сниться.

Тихо по кризі блакиті прокотяться зір колісниці,
вимахом крил лазурових вітри сінокосами війнуть;
хрипів трубок трепітливий у похід далекий нас кличе,
вигнувши шлях малиновий в далеч лунку, неспокійну.

Ось на майдан поміж зелень сходяться смагли гопліти,
чоти тверді вирушають рікою блискучих шоломів.
В серці ростуть почування, як в сонці сполоканий квітень:
жалко тебе покидати, та серце вже похід полонять.

... Жди мене біля криниці, де кося тополя полоще,
ясна богине, як буду вертатись з війни переможцем.

НАЦІОНАЛЬНА
ПАРЛАМЕНТСЬКА
БІБЛІОТЕКА
УКРАЇНИ

НА МОГИЛАХ

Не забудь ніколи тих могил безсмертних,
де лежать надії наших гордих днів,
де між деревами над са́мітним терном
ярий цвіт калини полум'ям зацвів.

Знов ідем з весною, знов до них приходим,
квіти їм приносим і палкі серця:
знов бої нам сняться, сняться нам походи,
знов думки тривожні в далечінь летять.

І не хрест камінний, не гріб безіменний —
у яснім шоломі воєк вироста:
у бою важкому, в повені знамен він,
а в очах хоробрість і любов свята.

Виглядала мати, ожидала сина;
син не повернувся, у бою погіб —
смутяться береви і цвіте калина,
тихо похилившись над стрілецький гріб.

В нас і сум і радість, в нас у серці мрія,
в серці неспокійнім родяться порив:
вітер з України широко повіяв
і простори вільні навістіжень розкрив.

Станули дерева в нерухомій тиші,
слухають могили у безмежжі піль;
десь пташина піжно щебетом колише
нашу тиху мрію, наш нестримний біль.

Ах, рости й мужніти, ах, співати пісню,
що заговкла нагло серед цих могил,
і любити велич буйних днів колишніх,
ідучи шляхом, що вітер нам розкрив...

Не забудь ніколи цих могил безсмертних,
як і не забути наших гордих днів.
... Ще і наша слава, мов весна, поверне,
ще і ми нестимем радісний наш спів.

МОЛИТВА ЗА ПОЛЯГЛИХ

О, Пане, справедливий будь для тих, що впали,
охороняючи від ворога свій край,
що віддали життя своє в боях кривавих,

посеред двох сторіч розстріляних розстай
піднявши прапор самостійної держави;
благословенний, вічний спокій Ти їм дай.

І дай блаженний мир для жертв в'язниць іржавих,
гвиздів конц-таборів і самотніх заслань:
для всіх, кого ворожий хід чобіт розчавив,

ступаючи по владу у просторів хлань.
...Стиснувши з болю зуби й п'ястукви від люті,
вони зійшли — Тобі й країні рідній дань.

Під омофор Своєї ласки, Всемогутній,
візьми Ти матерів з дітьми на раменах,
що залишили красвиди незабутні

своїх дідизн, коли війни червоний жак
орав їх куль дощем, і дмухом бомб, і криком
нападених солян, рибалок, кожум'як.

І захисти дідів, що з-за мережі вікон
чекали вууків, щоб співати їм „хвала“,
що довелося їм свою любов велику

прокльоном сплюнути, як ворог із сідла
сятав на них вагайкою. Даруй провину
і братовбийцям, що не розуміли зла,

задивлені ув образ, в чарівну картипу,
злеліяну в піснях з-під кучерявих стріх,
в свою воскресену, розквітлу батьківщину.

О, Пане, справедливий будь для них усіх!
Хай тихий плач беріз і розцвіти калини
колишать їхній спокій в вічності доріг.

І блискавицею хай суд Твій мудрий зрине,
коли злочинець йде злочинця п'ятнувать —
зроби, щоб на просторах нашої країни

перемагала знов свята, відплатна рать.
Хай оживуть слова, що нам від них остались,
з якими радісно було їм умирать.

Дозволь же вийти нам — ошуканим, несталим
на їхню — кров'ю зрошену, святую путь
і закінчити діло, що вони почали...

О, Пане, справедливий будь!

* * *

Тоді, як все кругом буденне
і квіти вже мене не тішать,
твою сльвету бачу темну
ген, на далеких роздоріжжях.

На мене дивишся ласкаво
своїм глибоким, мудрим яром.
Здається, над безмежним ставом
твоїх очей блакить прозору

спиваю спраглими очима...
Тоді, як все кругом буденне
і важко так мені з усіма
ділити серце, вкрай надхнення,

пішов би я кудись, у мандри,
де даль прозорі ранки різьбить,
і в сонця поцілунки крав би,
на обрію присівши призьбі.

* * *

Ти знаєш: лиш тебе одну любити можу
в цих днях напруження, тривоги і горінь.
Надходить буря. Ось послухай: огорожу
зірвавши, вже ірже мій осідланий кінь.

Сувої чорних хмар настання бур ворожать,
отарами думки біжать у далечінь.
Та серце сонця жде. В пору цю непригожу
кажу суворості своїй: мене покнянь.

Ось родиться любов: росте у серці струнко.
Я жду ласкавих слів, немов дитя дарунку,
а ти в мені знайдеш нахмареність і зло.

Та знаю: прийдеш ти, повіривши омані,
бо, вірю, ти одна, одна несеш на грані
величним полетом осяяве чоло.

* * *

Увечір виїду до воріт
і ждатиму тебе.
Ніч зорі висипле вгорі,
на небо голубе.

Русалкою із далини
нечутно прийдеш ти;
лиш зір намисто задавеш,
лиш ліс зашелестить.

Позичу в вітру віжних слів :
тобі складу привіт —
а вітер у слова заплів
барвінку віжний цвіт.

* * *

Іще всміхався місяць ясен,
як ти нежданно надійшла.
Тебе вітав поклоном ясень,
тебе здоровили поля.

Ти йшла велична і весела,
усмішку кидала мені;
я квіти з піль зібрав по селах,
тобі приніс їх, мов пісні.

Відбився ясно ніжний ранок
в твоїх прижмурених очах.
З цим образом в душі, кохана,
я вийшов на широкий плях.

НІЧ

Місяць золото везе потоком,
вітер шелестить у шуварах.
— Доки ждати ще тебе? Ах, доки?
Чорний викрик на устах прятах.

Прийдеш ти, і я тебе, мов квіт,
зацілую і зомну в обіймах.
Ген потоком тягне срібний слід
в темну далеч місяць неспокійний.

Побіжу я берегом у лозі:
— А, тебе нема, ніде нема.
Чорна пустка смутить і тривожить,
темна ніч — самотня, мов труна.

І шумить лиш вітер в шуварах,
кажави деруть памбриння ночі.
— Тільки ліс вогнем зайнявся, мов дах,
місяць утопився у потоці.

* * *

Яким тебе вітати віршем,
омріяна колись давно ?
Яких ще слів шукати більше,
коли у серці лиш одно ?

Тебе шукав, я наче квітку,
найкращу серед всіх квіток;
тебе шукав я, наче зірку,
найяснішу серед зірок.

Бо це тебе люблю безмежно,
для тебе серце бережу.
І як я ніжно й обережно
тобі про все це розкажу ?

І знову я шукаю тиші,
піднявши погляд до висот,
бо в тиші я з тобою ближче
і світ, мов чарівний город.

Тоді так п'яно пахнуть квіти,
ти жмуриш очі і мовчиш...
Ах, як втекти мені ізвідти,
де крик, і бруд, і гамір лип?

Ах, де ж знайду я віжну тишу,
щоб ждати там на прихід твій?
Може до долі лист напишу,
щоб дарувала рай для мрій.

У тиші: небо — шлюбний килим,
а зорі — квіти у вінку.

Тобі дорогу віршем стелю,
кохана, як на тебе жду.

* * *

Ти питаєш, чому я з тобою
не сміюсь, не жартую тепер. —
А у мене, у серці горою
чорний смуток росте.

Ти питаєш, чому я далекий.
Та ти в мене буваєш щодня,
бо я образ твій від небезпеки,
наче квітку, підняв.

І я бачу тебе завше в мріях,
і я бачу тебе завше в сні:
ту колишню, якої не сміють
відобрати мені.

Я твій образ пишу над полями
на блакитних полотнах небес,
щоб ніхто його більше не сплямив,
щоб віколи не щез.

* * *

Ах, кохана, як жаль, що минулось усе,
серце давить ніч чорна, мов докір.
Мов у книжці листки, почорнілі листки,
дні листую важенні, глибокі.

Так не вернеться вже, так не буде вже знов?
Ах, красо молодих моїх років!
Мов картини з казок, наші мрії й любов
хтось укинув на смітнику, у попіл.

Ген, далеко шляхи, ген далеко міста.
Моя квітко, не плач же за мною.
Серед мурів німих мені сум позістав,

мої дні процвітають журбою.
Мою радість злодюга лукавий
вкрав із серця і смуток остання.

В моїй ділянці місяць світить,
кругом нависла тишина.
Не ворухнеться навіть вітер,
ніхто не вигляне з вікна.

А я люблю так цю понурість :
здається, йду серед пустинь,
ховаю тугу в тіні мурів
і давлю сум в тісноті стін.

Таке чудне усе довкола,
і дивне видалось життя :
Ах, не забути вже ніколи
тих мрій, що снів давно їх я.

І оживають давні роки.
Іще малим іду у парк,
щоб сісти під каштан широкий;
у мене Пруст або ді-Гар.

Або, узявшись за руки,
моя далека і близька,
йдемо між травн і між буки,
за міст, до рідного ліска.

... І так у мріях йду додому.
Лиш музика несесться з веж,
як місяць ввечір на дорогу
розсипле золото безмеж.

ЗУСТРІЧ

Я знов зустрів Вас і надія давня
росла у серці, як колись — було,
і, може, краще, щоб не зустрічав Вас,
щоб почування марно не росло.

Бо в тиху ніч, коли квилить десь каян,
коли безмежжя падають на ліс,
немов дітвак — боюся я кохання,
що в мрійне серце погляд Ваш приніс.

Немов дітвак — хвилююсь, тужу, марю;
немов дітвак — кохаю і мовчу.
І все боюся, що люблю надармо,
і все гор'ю від радості й плачу.

Бо в мене, в серці мрія — а не дійсність,
і без любови я не можу жить.
Та ніч шепоче здогад неспокійний,
ніч чарівна — лукавий ворожбит.

Та я не вірю шепотові ночі, —
я вірю серцю, що в блаженний час
лиш Вас любити, Вами жити хоче;
я вірю мрії, що зродила Вас.

І хай це час короткий або довгий,
і хай ще мрій шукатиму нераз, —
я кращої від Вас вже не найшов би,
бо Вас кохаю в сьогошній цей час.

* * *

Дозрівають жита. Соковите колосся
обважніло під соняшним медом. І мак,
що недавно красуєм пилався в житах,
похилився зів'ялий. А вітер розносить

пошум стебел і запах хлібів. Довелося
зустрічати жнива на селі. Мов на знак
чародійний, дозріла любов моя так,
як доспіли жита, що серпів срібних просять.

Наливається винами чапа небес,
наливається серце хмільним почуванням, —
і тобі, за якою шукав я зарання,

я дарую доспілу любов. Ти зірвеш
її, наче наповнений золотом колос,
з-поміж маків, що квітли червоно довкола.

* * *

Я надармо ждав тебе, дівчино :
ти сьогодні знову не прийшла.
Знов, як вчора, вітер мене стрівув,
проспівав мені : нема, нема.

Я шукав у далечі без впливу,
винісни долою до чола,
образ твій. У серце смуток ринув,
мов вечірня прохолодь гнила.

Роки вже пройшли — а я і досі
жду на тебе у вечірній час
і живу поривом стоголосим,

що у серці юному не згас.
Завтра знов тебе в небес вікні
ждатиму я — прийдеш ти, чи ні.

* * *

На стрункій алеї, де цвітуть каштани,
жду тебе, кохана, як і вчора ждав.
Йдуть вечірні зорі шляхом у незнаме,
де самотні води пле ріки рукав.

М'ятою і смутком пахнули толоки,
як злітала північ дзвоном в далечінь.
Світ такий широкий, а я самотній...
Вечерова туга, плачеш ти за чим?

Чи рахуєш зорі, ставши за порогом,
чи шукаєш шляху, де Великий Віз?
Не сумуй, самотня. Це ж тобі з дороги
приятель мій — місяць усміх мій приніс.

Ждати до ранку, дівчино кохана,
аж тебе зустрине сонце серед піль:
призове, мов квітку, і вій пелюстками
витисне росинку, що змиває біль.

Осяпається листя з каштанів,
шарудить під ногами, мов рінь;
а ще вчора весна, наче Пані,
дарувала їм розкіш квітінь.

Перекочує вітер крізь гілля
холодінь засумованих гір;
моє серце, мов лишена вілля
при дорозі спадаючих зір.

Перелипули роки, мов пісня:
сумовита і щасна-ясна...
Чому пустка незнана-незвісна
ген в просторі з могого вікна.

Не сумую, хоч смуток гне вії,
Не тужу, хоч так тужно за чимсь.
Давні сні, сподівання, надії
вкрились плісню між листям гнилим.

Пряв би спогади в смутку осіннім;
що згадати, коли ще не жив,
коли тута, мов крик божевільний,
видирається з напнятих жил;

коли знаю що там за горою
сонце кличе к новому життю...
— Та чи схочеш ти в парі зо мною
зустрічати свою першу весну?

ЛИСТ ДОДОМУ

Підходить осінь до села
і стукає дощем до вікон;
мов листя зжовклого, без ліку
журби у серце принесла.

Задивлений в шиурки дощу,
мов в палісадник цвинтаряща,
тужу все більше і все глибше
за тим, що у душі ношу.

Чом всі шляхи, що доокіль
важкою мрякою замкнuto?
Шарудить дощ, мережить смуток
над плахтою самотніх піль.

Сльозами випишу я лист,
впишу одно-єдине слово...
Та як післати і до кого
з далекої чужини вість?

Відлітні, може, журавлі
її передадуть, мов квітку;
проситиму я, може, вітру,
щоби її в свій спів заплів.

І як, кому я розкажу,
що я люблю тебе, країно,
що менше зір на небі сипім,
скільки про тебе в серці журб,

скільки гірких сльозин в очах,
коли дощем дзвонять по шибах,
коли у серце пришкандиба
самотній смуток, мов прошак.

ДВОМ ДРУЗЯМ

Чи зійдемося ми ще при столі,
як це бувало давніми роками,
коли в нас помисли у голові,
мов в літній зелені пташиний гамір?

Чи знов почне хтось дотепом терпким,
і станем по черзі читати вірші,
обдумуючи стиха, хто із ким
на перший цокне тост чарки дві більші.

Коли бувало в кожного ідей,
що цвіту раннього на нашій вишні,
як хліб, краватку і новий трошей
ми разом клали на полиці книжні.

О, світлий часе буйного буття,
поезій горних і мерзких п'яток!
Чому війни раптовий вискок перетяв
життя нам даного тендітний клаптик?

А в нас і сили стільки і снаги!
Здавалось, кожен шлях собі протопче.
Де, сумовитий друже, дівся ти,
куди і ти пропав, веселий хлопче?

Чи вас уже не бачити мені,
не віднайти в життя коловороті?
Та вже і ваші і свої пісні
призначено мені нести самотнім.

В'ЯНУТЬ БОЗИ

Відцвітають бози в тихім парку,
на зеленій траві — на весні;
у чужому місті скоро-шпарко
відцвітає тридцятий мені.

Ще недавно хлопчиком їх'пестив,
обережно ставив у фляков;
зачарован — в запаху чудеснім
рисував міражі за вікном.

Пахли бози в світлім маєстаті,
тихі, і сумирні, і сумні,
як я руки витягнув дістати
весь простір, що мавив в далині.

Та пляхи мені значили мрійні
ніжність біла й гордий фіолет;
на скляну гору я королівні
піс свій перший виснений сонет.

Хто розвіяв ці весняні мрії,
хто розбив міражі за вікном?
Тільки боз у парку половіє,
задивившись у небес іляфон.

Хоч кругом весна-ясна в поході,
тихо в'яне мій найкращий квіт:
ще не жив — а юність вже відходить
не радів, — хоч розцвітає сніт.

МАНДРІВКА

Людське життя — це мандрівка під музику тиху,
що її грають заобрійні музиканти...

Рве у простори дороги розторгані вихор,
в далеч, де зв'яли лілеї ласкавої канти.

Вийшов — зібравши манатки — і станув уперше:
вже не мають мандрівця манівці, коли зорі —
наче розсипані ноти далекого маршу,
що ще вишланцював шляхом парадним учора.

Глянув: скелети скалічених стін і склепінь, де
смуток скиглить із-за вікон — заплотих плякатів,
що не запрошують більше ввічливо: спочиньте,
людоньки доброї волі, у приятні хати.

Слухає: тиша, що бурю віщує зрадливо;
темінь вилазить вужами, заслонює вежі —
дороговкази майбуття. — Куди, ах, куди но?
Змучений погляд, мов визов, кидає безмежжям.

Виклик тривожний повиснув на дереві стрічнім,
що розчепірене в сторони різні вітрами.
Музуки жадної. — Хто запровадить у вічність?
Чи заговорить ще небо — замовкле, мов камінь?

Станув з клупочком надії і віри мандрівник,
серед доріг незнайомих в просторів полоні
з серцем, розспіваним спогадом радостей рідних,
стуженим до яблунево-вишневих самфоній.

ПОВОРОТ

Вже третю ніч комонники на конях.
Копит підкованих гальоп січе
дорогу довгу кам'яним дощем
і дзвонять зорі, мов залізна броня. '

Довкола темінь виповзла бездонна
і муrom стала об-плече-плече.
Та мріі, що їх серце людське тче,
з очей тужливих втому сонну гонять.

І не зникає провідна зоря,
що над просторами, що над віками.
І не стихає пісня, що — мов камінь —

гвітить і стелить леготом поля,
кудою йдуть комонники чотою...
— О, рідна земле, ти ось за горою.

ГОЛОС З ЧУЖИНИ

Простелились шляхи нам на захід
серед розприску бомб, під куль свист,
коли ми, мов відлетні ці птахи,
в чужину потяглись шукать гнізд.

Нам услід мряковинь повзла туга
по широких, по рідних полях;
щораз більше від батька, від друга
віддаляла нескінченний шлях.

І вози, і вагони, і люди —
клекотіли колеса у такт:
колисали наш смуток у грудях,
застеляли сльозами наш тракт.

Ненадійні летунські ескадри
розривали нам витку доріг —
розривались серця нам від скарги,
як хтось з друзів іти вже не міг.

І хоч плакали діти й родились,
і хоч мерли в дорозі діди,
ми ні разу назад не дивились,
не питали, куди нам іти.

Лиш у серці, мов світла картина,
краєвид рідний з запахом піль,
і ліси, наче килим, і синя
така повна блакить доокіль.

Та не нам поривний повів вітру,
не для нас золотисті шляхи ;
опечалює бабине літо
бистрі очі і погляд палкий.

І не жалуєм, не парікаєм,
хай спадають осінні листки
й чорний смуток викльовує — крас,
наче ворон, надійні думки.

Хай вже осінь, та в серці в нас пісня,
в серці в нас недоспіваний марш :
відзивається мрія колишня,
мов давно недокінчений вірш.

З цею мрією йшов юний воїн
па далекий, чужий йому фронт,
щоб згубити її пад рікою,
де ушав колись принц, чи вікопт.

З цею мрією мати бездомна
серед гаму гнилих таборів
над дитям — українська Мадонна —
свою тугу складає у спів.

О, коли, і куди, і чи буде,
де зустріти нам ясну весну ?
Мов джмелі, сноптаються люди
без надії, без думки, без сну...

— Є десь радість в широкому світі,
є десь щастя, призначене нам —
простягає нам руки, мов ситі,
выглядає нас та сторона,

де сумує припшкеле безмежжя,
де під вітру осіяній псалом
тужать верби і плачуть берези
над самотнім, багnistим шляхом;

де під стріхою білої хатки,
притуливши обличчя до шиб,
выглядає — сумує дівчатко,
чи повернеться він, чи погиб.

І хоч темінь глуха безнадії
виповзає з-під стулених брів —
в нас у серці порив новий спіс,
серце простору прагне і крил.

І думки в нас під буйним волоссям,
мов розвілний прапор в бою,
і ясою твердою голосим
наш привіт золотому краю.

Не заглушать гармати розмови,
не вірвуть перегуку сердець,
коли спів наш — роздерши окови,
выривається зграєю птиць;

коли дні проживаєм за днями,
затиснувши тверді п'ястуки,
і порив свій гартуєм з безтями,
і вирощуєм запал струпкий,

щоб, як ранок новий нам засвітить,
знов у марші полинути там...
— Є десь радість в широкому світі,
є десь щастя, призначене нам.

З М І С Т:

	Сторінка
Жду весни	3
В садах-городах	4
Слухаю в тиші	5
Романтика ночі	6
Нічна мандрівка	7
Заклята віч	8
Думки буденної журн	9
Осінь	10
У сльотний день	11
Прохід	12
Відхід	13
Згорів, зотлів	14
Листопадова містерія	15
Античне	17
На могилах	18
Молитва за поляглих	20
Тоді, як все кругом	22
Ти знаєш	23
Увечір виїду	24
Іще всміхався	25
Ніч	26
Яким тебе вітати	27

	Сторінка
І знову я шукаю	29
Ти питаєш	29
Ах, кохана, як жаль	30
В моїй дільниці	31
Зустріч	32
Дозрівають жита	33
Я надармо ждав	34
На стрункій алеї	35
Осипається листя	36
Лист додому	37
Двом друзям	39
В'януть бози	40
Мандрівка	41
Поворот	42
Голос з чужини	43

